

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 07.07.1972, sp. zn. 12 Cz 11/72, ECLI:CZ:NS:1972:12.CZ.11.1972.1

Číslo: 39/1973

Právní věta: Náhradu ztráty na starobním důchodu je třeba ve smyslu ustanovení § 496 o. z. posoudit podle ustanovení § 445 až § 447 o. z. o náhradě ztráty na výdělku.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 07.07.1972

Spisová značka: 12 Cz 11/72

Číslo rozhodnutí: 39

Číslo sešitu: 5

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Důchod, Náhrada škody, Řízení před soudem

Předpisy: 99/1963 Sb. § 6

§ 120

§ 132 40/1964 Sb. § 442

§ 15

§ 16

§ 18

§ 444

§ 445

§ 447

§ 448

§ 496 101/1964 Sb. § 9

§ 64 2/1971 Sb.

§ 93

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 39/1973 sb. rozh.

Náhradu ztráty na starobním důchodu je třeba ve smyslu ustanovení § 496 o. z. posoudit podle ustanovení § 445 až § 447 o. z. o náhradě ztráty na výdělku.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze 7. 7. 1972, [12 Cz 11/72](#))

Žalobce, který ve věku 59 let pracoval trvale v pracovním poměru jako soustružník, byl dne 26. 12.

1964 poražen osobním autem řízeným žalovaným a utrpěl zlomeninu pravé stehenní kosti. Po úrazu pobíral nemocenské do 24. 12. 1965 a od 25. 12. 1965 mu byl přiznán starobní důchod 710 Kčs měsíčně. O jeho žalobě o náhradu škody bylo v řízení rozhodnuto mezitímním rozsudkem, který nabyt právní moci, tak, že základ žalobního nároku je opodstatněn ze tří čtvrtin.

Žalobce požadoval odškodnění za bolest, za ztížení společenského uplatnění, za ztrátu na výdělků a za ztrátu na starobním důchodu. Tvrdil, že kdyby nebylo došlo k úrazu, byl by i po dosažení nároku na plný starobní důchod pracoval nejméně dva roky a jeho starobní důchod by se byl zvýšil o osm procent (§ 16 zákona č. 101/1964 Sb., jehož úplné znění se změnami a doplňky bylo vyhlášeno pod č. 5/1972 Sb.).

Česká státní pojišťovna, která vstoupila do řízení jako vedlejší účastník (§ 93 odst. 1 o. s. ř.), uspokojila v průběhu řízení všechny nároky žalobce v rozsahu odpovídajícím jeho spoluvině na autonehodě z 26. 12. 1964, s výjimkou nároku na placení měsíční renty v částce 63,90 Kčs od 1. 1. 1968 jako rozdílu mezi starobním důchodem skutečně žalobci vypláceným a starobním důchodem zvýšeným o osm procent, kterého by byl žalobce nabyt další prací po dobu dvou let po nabytí nároku na plný starobní důchod.

Okresní soud v Novém Jičíně i krajský soud v Ostravě svými rozsudky nárok žalobce na placení renty částkou 63,90 Kčs měsíčně nepřiznaly a jeho žalobu zamítly.

Soud prvního stupně, aniž cokoliv zjistil o zdravotním stavu žalobce ke dni, kdy žalobce nabyt nárok na plný starobní důchod, a o jeho způsobilosti dále pracovat nejméně po dobu dvou roků, byl toho názoru, že nejde o skutečnou škodu, na jejíž náhradu má poškozený nárok, nýbrž o škodu podmíněnou další prací, která je výjimkou, poněvadž naopak je obvyklé, že pracující odcházejí po dovršení příslušného věku do důchodu.

Odvolací soud zjistil z posudku soudem ustanoveného znalce a z posudku okresní posudkové komise sociálního zabezpečení ve V., že žalobce se stal jen částečně invalidním. Jeho zdravotní stav mu umožňoval další soustavné zaměstnání, ovšem jen za ulehčených pracovních podmínek s podstatným poklesem výdělků; mohl vykonávat lehké manuální práce střídavě vsedě a vstoje, např. jako skladník ve skladě drobných výrobků, jako vrátný, hlídač apod. Soud druhého stupně vycházel ze závěru, že žalobce se sám rozhodl v další pracovní činnosti nepokračovat, a že proto ke zvýšení starobního důchodu za dva roky po 60. roku jeho věku nedošlo z této příčiny a nikoliv z příčin souvisících s úrazem.

Nejvyšší soud ČSR rozhodl o stížnosti pro porušení zákona, podané generálním prokurátorem ČSR, tak, že uváděnými rozsudky soudů obou stupňů byl porušen zákon.

Z odůvodnění:

Není správný především názor soudu prvního stupně, že nárok žalobce neobstojí, protože nejde o skutečnou škodu. Ustanovení § 442 odst. 1 o. z., podle něhož se hradí jen skutečná škoda, na daný případ nedopadá, poněvadž jde o náhradu škody na zdraví, o níž platí zvláštní ustanovení § 444 až § 448 o. z.

V ustanoveních § 445 až § 447 o. z. je výslovně uváděna jen ztráta na výdělků. V projednávané věci se žalobce domáhá náhrady ztráty na starobním důchodu, tj. rozdílu mezi starobním důchodem, který pobírá, a starobním důchodem, kterého by byl dosáhl další prací po nabytí nároku na plný starobní důchod, kdyby mu tato práce, k níž byl schopen a ochoten nejméně ještě po dobu dvou roků, nebyla znemožněna utrpěným úrazem. Starobní důchod je dávkou sociálního zabezpečení, která bezprostředně navazuje na ztrátu pracovního příjmu, jehož je analogií. Není proto důvodu, aby o

povinnosti nahradit ztrátu na starobním důchodu neplatilo ve smyslu ustanovení § 496 o. z. totéž, co platí o náhradě za ztrátu na výdělku podle ustanovení § 445 až § 447 o. z. (srov. k tomu i rozhodnutí uveřejněné pod č. 83/1968 Sbírky rozhodnutí a sdělení soudů ČSSR).

V čs. právním řádu není právní předpis, který by ukládal pracovníkovi povinnost odejít do důchodu po dosažení nároku na plný starobní důchod. Z ustanovení § 15, § 16, § 18 a § 64 odst. 3 zákona č. 101/1964 Sb. a z nařízení vlády ČSSR č. 2/1971 Sb. je naopak zřejmé, že je celospolečenským zájmem, aby se pracující i po nabytí nároku na plný starobní důchod aktivně podíleli na práci; za tuto jejich snahu se jim přiznává vyšší procento zvýšení starobního důchodu, toto zvýšení se vyjímá ze zdanění zvláštní daní z důchodu a zvyšuje se podstatně i nejvyšší výměra starobního důchodu, pokud jde o jeho zvýšení za práci konanou po nabytí nároku na plný starobní důchod.

Bylo-li žalobci protiprávním jednáním žalovaného a z něho vyplývajícím poškozením na zdraví znemožněno po nabytí nároku na plný starobní důchod dosáhnout jeho zvýšení další prací, je žalovaný povinen takto vzniklou ztrátu na starobním důchodu nahradit peněžitým důchodem (§ 445 o. z.) v rozsahu úměrném zjištěné míře jeho odpovědnosti.

Je správný názor odvolacího soudu, že částečná invalidita zjištěná soudním znalcem i okresní posudkovou komisí sociálního zabezpečení dovolovala žalobci, aby soustavně pracoval za ulehčených pracovních podmínek, a že ani značný pokles výdělku by neměl vliv na zvýšení jeho starobního důchodu, poněvadž průměrný měsíční výdělek dosažený v době před úrazem by mu zůstal podle ustanovení § 9 odst. 4 zákona č. 101/1964 Sb. (úplné znění zákona se změnami a doplňky bylo vyhlášeno pod č. 5/1972 Sb.).

Sama skutečnost, že se žalobce rozhodl jít do starobního důchodu, však nestačí pro závěr, že se žalobce dobrovolně rozhodl dále nepracovat. Bylo prokázáno, že krátce před úrazem, k němuž došlo asi čtyři měsíce před dosažením šedesáti let věku žalobce, hodlal žalobce setrvat v dalším zaměstnání i po dosažení nároku na důchod.

Bylo proto povinností soudu objasnit, zda a proč žalobce svůj záměr změnil a po skončení pracovní neschopnosti dále nepracoval, jestliže jeho zdravotní stav po úrazu odpovídal částečné invaliditě, při níž se další pracovní činnost předpokládá. K tomu, aby žalobce pracoval dále, bylo ovšem třeba nejen jeho záměru dále pracovat, ale i pracovní možnosti, tj. především jeho zdravotnímu stavu odpovídající vhodné pracovní příležitosti, které by byl mohl využít, např. jestliže by organizace, u níž žalobce pracoval, mu mohla poskytnout zaměstnání odpovídající jeho zdravotnímu stavu.

Teprve podle výsledků šetření o těchto okolnostech bylo možno posoudit, zda žalobce příležitost k dalšímu zaměstnání i při své částečné invaliditě měl, a zda ji bezdůvodně nevyužil.

Protože soudy nezjistily rozhodné skutečnosti pro posouzení důvodnosti žalobcova nároku na náhradu ztráty na starobním důchodu, porušily zákon v ustanoveních § 6, § 120 odst. 1 a § 132 o. s. ř. v souvislosti s ustanovením § 447 o. z.